

Opinia Komitetu Regionów – Zielona księga w sprawie ram polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030

(2014/C 126/04)

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Podkreśla kluczowe znaczenie i rolę szczebla lokalnego i regionalnego w opracowywaniu podejścia do zmiany klimatu i społeczności przyszłości. Dlatego wyraża głębokie ubolewanie, że w zielonej księdze nawet nie wspomniano o samorządach lokalnych i regionalnych ani o środkach w dziedzinie klimatu i energii, które samorzady te już podjęły.
2. Wzywa Komisję, by wykorzystwała programy w zakresie rozwoju, finansowania i monitorowania mające na celu rozwiązanie kwestii związanych z klimatem i energią do wspierania i zachęcania władz lokalnych i regionalnych oraz państw członkowskich.
3. Uważa, że konieczne jest ograniczenie zmiany klimatu do mniej niż 2 stopni ocieplenia w porównaniu z poziomem sprzed epoki przemysłowej.
4. Jest zdania, że konieczne jest osiągnięcie wiążącego międzynarodowego konsensusu dotyczącego porozumienia w sprawie klimatu na organizowanej przez ONZ konferencji stron COP-21 w 2015 r., zgodnie z postanowieniami COP-17 podjętymi w Durbanie w 2011 r.
5. Zaleca, by prawnie wiążący cel dotyczący ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dla całej UE został ustanowiony na 50 % poziomu z 1990 r., z terminem realizacji do 2030 r., i nalega, by państwa członkowskie porozumiały się między sobą co do podziału kosztów obniżki emisji.
6. Wskazuje, że unijny jednolity, wiążący prawnie system handlu uprawnieniami do emisji (ETS) w dziedzinie produkcji energii ze źródeł kopalnych obejmuje ponad 40 % emisji państw członkowskich (z wyłączeniem handlu uprawnieniami do emisji z lotnictwa). Odsetek emisji objętych systemem handlu uprawnieniami oraz włączenie do tego systemu ewentualnych dalszych sektorów (np. transportu lądowego i morskiego) należy uzgodnić w powiązaniu z celem dotyczącym ograniczenia emisji. W swej obecnej formie ETS nie przynosi oczekiwanych rezultatów ze względu na szereg problemów systemowych, które doprowadziły do tego, że cena emisji dwutlenku węgla jest zbyt niska.
7. Wyraża głębokie ubolewanie z powodu bardzo niskiego poziomu ambicji zamierzeń przedstawionych w komunikacie KE w sprawie ram polityki dotyczącej klimatu i energii na lata 2020–2030 ⁽¹⁾ i uważa za niezbędne ustanowienie wiążących celów także dla energii odnawialnej (nie tylko ogólnounijnego celu 27 % i dobrowolnych celów dla państw członkowskich) i efektywności energetycznej, oprócz ogólnego celu ograniczenia emisji. Podkreśla, że aby możliwe było osiągnięcie ambitnego celu dotyczącego pozyskiwania przez UE do 2050 r. 100 % energii ze źródeł odnawialnych, UE musi wyznaczyć realistyczne cele pośrednie na 2030 r. i 2040 r.
8. Uważa, że konieczne jest nadanie przez każde państwo członkowskie mocy wiążącej krajowym celom w zakresie zwiększonego wykorzystania energii odnawialnej oraz ograniczenia zużycia energii. Państwa członkowskie powinny w tym celu przyjąć za punkt wyjścia opracowanie strategii regionalnych. Byłoby to bardziej racjonalne pod względem kosztów i zgodne z zasadą pomocniczości zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.
9. Jest głęboko zaniepokojony brakiem możliwości finansowania na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także trwającym kryzysem gospodarczym. Utrudnia to władzom lokalnym i regionalnym wypełnianie ich kluczowej funkcji w łagodzeniu skutków zmiany klimatu i tworzeniu możliwości dostosowania się do niej.
10. W kontekście konkurencyjności przyjmuje z zadowoleniem propozycję Komisji, by rozważyć użyteczność celu dotyczącego oszczędności energii w przemyśle określanego na podstawie poziomu intensywności energetycznej w stosunku do PKB lub wartości dodanej brutto.
11. Zauważa, że jeśli UE chce stać się prawdziwie konkurencyjna, musi w pełni wykorzystać możliwości gospodarcze i społeczne oraz możliwości w zakresie zatrudnienia i ochrony środowiska, jakie oferuje przejście na gospodarkę niskoemisyjną. Dlatego też uznaje, że należy umożliwić stopniowe wycofywanie dotacji na energię nieodnawialną i ich przekierowanie na energię odnawialną i efektywność energetyczną. Wszelkie dochody z dalszych aukcji w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji lub wszelkie dochody podatkowe z ewentualnego podatku od emisji CO₂ muszą zostać przeznaczone na skuteczne środki państw członkowskich na rzecz łagodzenia skutków zmiany klimatu i dostosowywania się do niej.

⁽¹⁾ COM(2014) 15 final.

12. Jest zdania, że niezależność energetyczną i bezpieczeństwo dostaw można by zwiększyć poprzez dalszy rozwój jednolitego rynku energii, np. przy pomocy nowych połączeń wzajemnych, produkcji energii na niewielką skalę przez samych konsumentów, magazynowania energii i inteligentnych sieci, oraz że różnorodność zrównoważonych źródeł energii pełni funkcję bufora dla wahań cenowych, zmniejsza podatność systemu energetycznego na zagrożenia i może zmniejszyć zakłócenia w dostawach. Wdrażając jednolity rynek energii, trzeba zadbać o to, by nie doszło do ograniczenia możliwości rozbudowy zdecentralizowanych regionalnych i lokalnych dostaw energii.

13. Jest przekonany, że w dalszych działaniach na rzecz jednolitego rynku energii – w postaci nowych linii energetycznych – należy sprawiedliwie rozłożyć obciążenia pomiędzy regiony i uwzględnić wymogi planowania przestrzennego. Nie wolno dopuścić do nierównomiernego obciążenia poszczególnych regionów i elementów krajobrazu.

14. Podkreśla, że podczas opracowywania polityki na szczeblu unijnym i krajowym należy pamiętać o utrzymaniu rozsądnego poziomu cen i zarządzaniu obciążeniami podatkowymi ponoszonymi przez obywateli. Uważa też za zasadne zalecenie państwom członkowskim, aby przedsięwzięły specjalne środki dla rodzin i konsumentów znajdujących się w trudnej sytuacji, jeśli chodzi o ceny energii elektrycznej.

15. Stwierdza, że możliwa powinna być lepsza ocena długoterminowych korzyści wycofywania energii nieodnawialnej, np. pod względem zdrowia publicznego i nowych miejsc pracy, aby wykorzystać je do wspierania procesu opracowywania polityki.

16. Zwraca uwagę, że dyskusje nad kompleksowymi ramami polityki w dziedzinie klimatu i energii powinny obejmować wykorzystanie węgla przechowywanego w sposób zrównoważony (w tym budowlę drewniane i produkty z drewna oraz korek) jako substytutu produktów generujących emisje. Ponadto należy uwzględnić wszystkie naturalne pochłaniacze dwutlenku węgla, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów leśnych, systemów produkcji opierających się na rolnictwie, leśnictwie i pasterstwie oraz rolnictwa ekologicznego i uprawy konserwującej.

17. Uważa, że bardzo ważna jest poprawa poradnictwa dla poszczególnych grup konsumenckich i demograficznych (w zależności od wieku, płci, środowiska kulturowego, sytuacji społeczno-ekonomicznej itp.) oraz zwiększanie poziomu wiedzy fachowej wśród osób odpowiedzialnych za zużycie energii.

A. Planowanie przestrzenne i przygotowanie do zmiany klimatu

18. Wskazuje, że to głównie władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za długoterminowe planowanie przestrzenne, a tym samym przyszłą strukturę społeczności, w tym usługi dla mieszkańców i przedsiębiorstw, takie jak: czysta woda; oczyszczanie ścieków i przetwarzanie odpadów; produkcja i dystrybucja energii; sieci ICT; drogi, transport publiczny i możliwości korzystania z ekologicznych i bezpiecznych sposobów przemieszczania się (tzw. soft transport). Ta podstawowa infrastruktura zapewni mieszkańcom i przedsiębiorstwom warunki do przyjmowania odpowiednich zachowań na rzecz ograniczenia emisji.

19. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne mają szerokie znaczenie i odgrywają ważną rolę w łagodzeniu zmiany klimatu, przygotowaniu do zmian i dostosowywaniu się do nich, a także rozwiązywaniu kwestii energetycznych. Zapewniając usługi mieszkańcom, władze lokalne i regionalne same zużywają energię i są głównym źródłem zamówień publicznych. Lokalna produkcja energii i inwestycje lokalne wspierają gospodarkę regionalną i zatrudnienie.

20. Rynki regionalne odgrywają zasadniczą rolę w ramach rynku energii w UE; ważny jest zwłaszcza ich wkład w pełne wdrożenie wewnętrznego rynku energii.

21. Odnotowuje, że różnorodne podmioty (społeczeństwo, państwa członkowskie, UE, międzynarodowe instytucje i organizacje) uznają ważną rolę, jaką odgrywają samorządy lokalne i regionalne w praktycznych przypadkach dostosowań do zmiany klimatu i przygotowywania się do niej. Ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak powodzie i burze, wraz z ewentualnie powodowanymi przez nie awariami zasilania, to wydarzenia lokalne wywołujące ludzkie cierpienie, które uwyplukają znaczenie usług przeciwpożarowych i ratowniczych oraz zarządzania energią. Łagodzenie zmiany klimatu i wzmacnianie odporności w społecznościach nie wykluczają się, ale wzajemnie się uzupełniają.

B. Cel dotyczący klimatu i COP-21

22. Wskazuje na alarmujące najnowsze dane opublikowane we wrześniu 2013 r. przez Międzypaństwowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC), według których spowodowane przez człowieka globalne ocieplenie wyniesie do 2100 r. ok. 5 °C. Ocieplenie na półkuli północnej może być wyższe od średniej, zaś topnienie wiecznej zmarzliny w regionach położonych w tundrze może jeszcze bardziej przyspieszyć ocieplenie globalne. Coraz częstsze susze i bardziej intensywne opady w innych miejscach stworzą zagrożenie dla produkcji żywności i przyspieszą migracje ludności. Ekstremalne zjawiska pogodowe spowodują ludzkie cierpienie i znaczne szkody.

23. Uważa, że konferencja stron ONZ COP-21 w sprawie zmiany klimatu w 2015 r. powinna doprowadzić do porozumienia dotyczącego rozszerzenia zakresu protokołu z Kioto tak, aby objął on szeroki wachlarz krajów. Państwa, które uczestniczą w drugiej fazie realizacji protokołu z Kioto w okresie 2013–2020 produkują 15 % światowych emisji gazów cieplarnianych. Znaczne rozszerzenie zakresu protokołu na inne ważne uprzemysłowione i szybko rozwijające się gospodarki jest kluczowe dla utrzymania wiarygodności protokołu.

24. Należy podjąć zdecydowane wysiłki, by zwalczać ucieczkę emisji. Trzeba też uwzględnić globalne skutki nierównoważonej konsumpcji.

25. Zwraca uwagę, że UE jest głównym sygnatariuszem każdego porozumienia dotyczącego klimatu i odpowiada za 10–11 % całkowitego poziomu emisji gazów cieplarnianych na świecie. UE dąży do ekologicznego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego i wprowadzenia niezbędnych reform strukturalnych z wyraźnie określonymi celami ograniczenia emisji do 2030 r. UE musi mieć przygotowane cele podczas negocjacji dotyczących rozszerzenia protokołu.

C. Doświadczenia z formułą 20-20-20

26. Odnotowuje, że aby osiągnąć cel ograniczenia emisji o 20 % do 2020 r., UE ustanowiła wspólny, wiążący system handlu uprawnieniami do emisji, wiążące cele krajowe w dziedzinie zużycia energii odnawialnej, cel w zakresie efektywności energetycznej oraz przewidziała zwiększenie zużycia biopaliw jako odsetka wszystkich paliw transportowych do 10 %. Osiągnięto też porozumienie w sprawie planu działania w zakresie energii do roku 2050, dotyczącego ograniczenia emisji o 80–95 %. Niskoemisyjna, ekologiczna gospodarka jest centralnym elementem strategii „Europa 2020”.

27. Wskazuje, że obecnie powinna być wdrażana dyrektywa o efektywności energetycznej i że została już wdrożona dyrektywa o poprawie charakterystyki energetycznej nowych i istniejących budynków. Energia i zmiana klimatu to ważne tematy programów badawczych i programów finansowania, takich jak Inteligentna energia dla Europy. Niskoemisyjny rozwój regionalny będzie priorytetem kolejnego okresu programowania funduszy strukturalnych. Podjęto także wysiłki na rzecz uzyskania środków z programu ELENA Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Sprzęt AGD został objęty dyrektywami o ekoprojekcie i etykietach dotyczących zużycia energii, co przyniosło zachęcające wyniki.

28. Zwraca uwagę na fakt, że unijny system handlu uprawnieniami do emisji obejmuje emisje gazów cieplarnianych powstające w wysokoemisyjnych zakładach przemysłowych i elektrowniach. Część uprawnień do emisji jest przydzielana bezpłatnie w oparciu o system wskaźników emisyjności. Stawia to w lepszym położeniu branże, w których możliwa jest ucieczka emisji (tzn. takie, które mogą przenieść produkcję do krajów trzecich), oraz sektor ogrzewania i chłodzenia oparty na zakładach kogeneracji. Limit (górną granicę emisji) zmniejsza się co roku liniowo o 1,74 %. Dochody z aukcji uprawnień trafiają do państw członkowskich. Ponieważ obecna cena za tonę emisji gazów cieplarnianych wynosi poniżej 5 EUR, system handlu uprawnieniami nie może zapewnić takiego efektu regulacyjnego w polityce przeciwdziałania zmianie klimatu, na jaki liczono.

29. Odnotowuje, że handel uprawnieniami do emisji, który ma trwać do 2020 r., w ostatnich miesiącach doprowadził ceny uprawnień do poziomu, który stanowi znikomą zachętę do inwestowania w technologie niskoemisyjne. Dlatego w porozumieniu politycznym dotyczącym ograniczonego czasowo odroczenia sprzedaży nadwyżki uprawnień do emisji (tzw. backloading) dostrzega możliwość przeciwdziałania temu trendowi. W ten sposób można osiągnąć krótkoterminowe, tymczasowe ustabilizowanie ETS.

30. Uważa jednak, że mimo porozumienia w kwestii odroczenia sprzedaży konieczna jest strukturalna reforma unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji. Ambitne cele polityki klimatycznej UE i jednoczesne zmniejszenie liczby uprawnień do emisji mogą długoterminowo ustabilizować ETS. Ponadto trzeba także znaleźć rozwiązanie umożliwiające trwałe wycofanie z rynku nadwyżki uprawnień.

31. Odnotowuje, że wytyczone dla UE cele dotyczące ograniczenia emisji do 2020 r. są realizowane. Zużycie energii w państwach członkowskich spadło, nastąpiło też przejście w kierunku energii odnawialnej. Stosowane instrumenty polityczne obejmowały podatki krajowe, dotacje inwestycyjne i taryfy gwarantowane. Niestety podatki są często wykorzystywane przede wszystkim do poprawy bilansów płatniczych poszczególnych rządów, a tylko w drugiej kolejności do ukierunkowywania wykorzystania energii. Recesja i zmiany strukturalne w przemyśle wpłynęły na obniżenie konsumpcji i emisji kosztem zatrudnienia.

32. Odnotowuje, że wiążące cele dla energii odnawialnej i efektywności energetycznej powinny się wzajemnie wzmocniać. Z racji tego, że nadrzędnym celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, oszczędności energetyczne powinny przede wszystkim pochodzić ze zużycia paliw kopalnych, ale to oczywiste, że nie powinno się też marnować nawet energii odnawialnej i że najtańsza energia to energia niezużyta.

33. Jest zaniepokojony możliwymi skutkami przepisów dotyczących pomocy państwa w kontekście ETS. Przepisy te pozwalają państwom członkowskim od 2013 r. na rekompensatę części pośrednich kosztów wynikających z ETS najbardziej energochłonnym sektorom. Zgadza się z Komisją Europejską, że kwestia ta powinna zostać uregulowana w ramach zasad pomocy państwa w zakresie ochrony środowiska i energii z 2013 r.

34. Podkreśla, że cel zwiększenia udziału energii odnawialnej w produkcji energii w ramach systemu ETS należy skoordynować z innymi wysiłkami służącymi zachęceniu konsumentów energii do inwestowania we własne instalacje energii odnawialnej lub obniżania własnej konsumpcji. Cena przydziałów emisji musi być wystarczająco wysoka, by zachęcać do przekierowania produkcji na energię odnawialną.

D. Wiążący cel dotyczący ograniczenia emisji do 2030 r.

35. Uważa, że cel dotyczący ograniczenia emisji gazów cieplarnianych powinien zostać ustalony na 50 % poziomu z 1990 r., z terminem realizacji do 2030 r., i mieć charakter wiążący. Taki wiążący cel dotyczący ogólnego poziomu emisji, jak również cele dotyczące efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, dałyby opinii publicznej, przedsiębiorstwom i decydentom politycznym ufność w to, że emisje gazów cieplarnianych będą stale spadać.

36. Nalega, by państwa członkowskie doszły do porozumienia co do podziału obciążeń związanych z realizacją celu ograniczenia emisji do 2030 r. Obciążenia te powinny być dzielone sprawiedliwie, z uwzględnieniem gospodarki każdego państwa członkowskiego, dominujących struktur emisji, podjętych już środków i warunków środowiskowych. Część celu może zostać zrealizowana z wykorzystaniem mechanizmów przewidzianych porozumieniem ONZ w sprawie klimatu.

37. Jest zdania, że należy też podjąć decyzję o przedłużeniu unijnego wspólnego, wiążącego ETS na okres po 2020 r., a w szczególności o tym, w jaki sposób obniżki emisji powinny zostać podzielone między sektor handlu emisjami a inne obszary działalności. Handel uprawnieniami do emisji ma wpływ na produkcję energii. Dochody ze sprzedaży przydziałów do emisji na aukcjach powinny być wykorzystane na środki na rzecz skutecznego łagodzenia skutków zmiany klimatu i dostosowania się do niej.

E. Cele dla poszczególnych krajów

38. Zwraca uwagę, że podcele dla poszczególnych krajów w zakresie energii odnawialnej i efektywności energetycznej mogą być wykorzystane obok handlu uprawnieniami do emisji, aby osiągnąć wiążący wspólny cel dotyczący ograniczenia emisji. Cele te muszą zostać sformułowane tak, aby obejmowały orientacyjny wybór instrumentów, zważywszy na różnice między poszczególnymi krajami. Jest to najlepszy sposób na zapewnienie opłacalności, wyboru najbardziej odpowiednich środków i kolejności ich wdrażania, a także uniknięcie potencjalnego powielania się i sprzeczności poszczególnych wytycznych i polityk, takich jak handel uprawnieniami do emisji.

39. Wskazuje, że warunki wykorzystywania odnawialnych źródeł energii różnią się w poszczególnych państwach członkowskich, w zależności od czynników takich jak surowce, środowisko naturalne, systemu produkcji i przesyłu energii. Różnice w efektywności energetycznej budynków również są duże.

40. Uważa, że podcele dla poszczególnych krajów pozwolą gospodarkom i przedsiębiorstwom państw członkowskich rozwinąć umiejętności, technologie, innowacje i normy dotyczące włączania do sieci producentów wytwarzających energię na niewielką skalę lub na potrzeby własne, a także metody wykorzystania lokalnych zasobów naturalnych w sposób najbardziej dla nich odpowiedni. Wyniki zostaną zastosowane w innych państwach członkowskich za pośrednictwem rynku wewnętrznego. Gwarantuje to także zgodność z zasadą pomocniczości.

F. Wytyczne dla polityki UE w zakresie klimatu i energii

41. Uważa, że głównym celem polityki UE w zakresie klimatu i energii powinno być zagwarantowanie dostaw energii, które byłyby zrównoważone pod względem środowiskowym, społecznym i gospodarczym, a także bezpieczne i pewne. Wymaga to zwiększenia efektywności energetycznej, korzystania z rodzimych odnawialnych źródeł energii oraz rozwijania i stosowania innowacyjnych technologii energetycznych. Wpływie to na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i poprawę zdrowia publicznego oraz stanu środowiska, a jednocześnie pozwoli tworzyć miejsca pracy.

42. Wskazuje, że globalne ceny rynkowe, handel uprawnieniami do emisji, ale także istniejące systemy finansowania mające na celu poprawę efektywności energetycznej oraz wspieranie wykorzystania źródeł odnawialnych i nowych technologii, jak również opodatkowanie lub też kombinacje tych czynników, powodują wzrost kosztu energii. Wyższe ceny energii są z pewnością zjawiskiem pozytywnym, gdyż zachęcają do ograniczenia emisji, rozwijania produkcji energii ze źródeł alternatywnych i odnawialnych oraz oszczędności energii, należy jednak zwracać uwagę na to, by nie stały się nadmiernie uciążliwe dla wrażliwych grup ludności lub przedsiębiorstw. Racjonalne stosowanie skutecznych, opartych na konkurencji instrumentów gospodarki rynkowej dla sektora energetycznego może ograniczyć wzrost cen do nieuniknionego minimum.

43. Apeluje do Komisji Europejskiej, by wspierała środki ułatwiające rozpowszechnianie się mikroprodukcji energii i jej włączenie do sieci dystrybucyjnych, a przy tym zapewniła w trakcie tego procesu, by konsumenci mogli w pełni korzystać z przystępnych cen energii.

44. Odnotowuje, że konsumenci energii mogą wpływać na własne zużycie energii i na własne wybory w tej dziedzinie. Bardzo ważne jest więc bezstronne doradztwo dla osób indywidualnych lub mające na celu mobilizację różnych grup konsumentów. Audyty energetyczne wskazują na potencjalne oszczędności energii, których można by dokonać dzięki poprawie systemów konserwacji i informacji. Ponadto systemy informacyjne mogłyby dostarczać informacji na temat uzyskanych oszczędności energii.

45. Uważa, że niezależność energetyczna i dywersyfikacja energii łagodzi wpływ wahań cenowych, zwiększa autonomię ekonomiczną i polityczną oraz wspiera działalność gospodarczą. Energia odnawialna i innowacje w zakresie oszczędności energii zwiększają dynamikę lokalną i generują nową działalność gospodarczą.

46. Apeluje, aby środki zaproponowane przez Komisję były wystarczające do wzmocnienia pozycji konsumentów i zwalczania ubóstwa energetycznego oraz domaga się zwrócenia szczególnej uwagi na ochronę konsumentów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

47. Wskazuje, że źródła energii są różne dla każdego państwa członkowskiego. Niezależność energetyczną można poprawić poprzez rozwój polityki wewnętrznego rynku energii. Poprzez połączenie sieci przesyłowych między poszczególnymi państwami można zwiększyć bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej i wyrównać szczyty zużycia energii. W przypadku energii wiatrowej i słonecznej połączenie inteligentnych sieci i magazynowanie energii może pomóc wyrównać szczyty produkcji energii.

48. Uważa, że realizacja celu ograniczenia emisji do 2030 r. musi być spójna z innymi politykami unijnymi i włączona do nich. Obiecującym przykładem jest położenie nacisku na okres 2014–2020 EFRR jako część wysiłków na rzecz przejścia w kierunku społeczeństwa niskoemisyjnego.

G. Wiodąca rola szczebla lokalnego i regionalnego

49. Odnotowuje, że wiele mniejszych i większych miast europejskich zapoczątkowało z własnej inicjatywy ambitne programy i praktyczne projekty na rzecz spowolnienia zmiany klimatu. Międzynarodowe przykłady lokalnych projektów to Agenda lokalna 21 zainicjowana w 1992 r. podczas szczytu ziemi, która umożliwiła w ostatnich 20 latach prawie 10 tysiącom organów władz lokalnych i regionalnych opracowanie polityki i działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, a konkretnie poprawy stanu środowiska naturalnego, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz dostosowania się do zmiany klimatu, a także Climate Alliance i inicjatywa miast na rzecz ochrony klimatu ICLEI. Grupa „Energy Cities” także prowadzi użyteczne prace na rzecz kwestii energetycznych. Program „European Energy Award” dla gmin efektywnych energetycznie w kompleksowy sposób umożliwia gminom zwiększenie efektywności energetycznej, łagodzenie zmiany klimatu oraz stosowanie energii ze źródeł odnawialnych. Już ponad tysiąc gmin uczestniczy w tym programie. Rada Gmin i Regionów Europy wydała publikację dla decydentów lokalnych pt. „Save energy, save the climate, save money” (Oszczędzaj energię, klimat i pieniądze). Spośród wielu lokalnych inicjatyw na rzecz osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla jako przykład można podać plan gminy Växjö w Szwecji, która chce osiągnąć taką neutralność do 2030 r. W Finlandii 14 gmin neutralnych pod względem emisji dwutlenku węgla („HINKU”) współpracuje z lokalnymi przedsiębiorstwami, decydentami i mieszkańcami, aby ograniczyć emisje o 80 %, jednocześnie promując ekologiczną gospodarkę. Kampania gmin na rzecz ochrony klimatu (CCP Finlandia) obejmuje 53 organy samorządów lokalnych, a 115 organów władz lokalnych ma swoją strategię w dziedzinie klimatu. Inicjatywa Porozumienia Burmistrzów obejmuje tysiące małych i dużych miast, które mają swoje plany działań w dziedzinie zrównoważonej energii i programy w zakresie ograniczenia emisji. Wiele lokalnych i regionalnych agencji energetycznych utworzonych dzięki współfinansowaniu UE obecnie oferuje doradztwo w dziedzinie energii.

50. Wskazuje na konsumenckie spółdzielnie wytwarzające energię, takie jak Beckerich w Luksemburgu, oraz na mikrogenerację energii przez gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa w celu zapewnienia własnego zaopatrzenia w energię, jako na przykłady nowego podejścia. Skłaniają one tradycyjne podmioty wytwarzające energię do zmian zarówno obowiązujących przepisów dostępu do sieci, jak i kosztów produkcji energii związanych z nowymi działaniami. Tym samym konsumenci energii stają się też jej producentami. Przykładowo dwukierunkowy przesył energii elektrycznej może być możliwy z wykorzystaniem istniejących sieci energetycznych.

51. Podkreśla konieczność wzmocnienia oddziaływania inicjatyw UE na rzecz zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym, takich jak Porozumienie Burmistrzów UE, inicjatywa „Inteligentne miasta i wspólnoty” i inne projekty finansowane ze środków europejskich, Agenda lokalna 21, a także sieć władz lokalnych i regionalnych działających na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu zaproponowana w strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. W tym kontekście należy nasilić działania zmierzające do ustanowienia wspólnej metodologii realizowania planów dostosowawczych i do zachęcania do wymiany doświadczeń między władzami lokalnymi i regionalnymi.

H. *Budynki i transport*

52. Odnotowuje, że budynki odpowiadają za ok. 40 % zużycia energii i ponad jedną trzecią emisji dwutlenku węgla państw UE. Ze względów finansowych oraz w celu ograniczenia okresów wyłączenia budynków z użytkowania, renowacje są celowo prowadzone stopniowo i budynek po budynku. Zużycie energii w nowych budynkach powinno być bliskie zeru.
53. Odnotowuje, że należy zachować szczególną ostrożność w projektowaniu, budowaniu i monitorowaniu nowych budynków oraz budynków przeznaczonych do renowacji, ponieważ może dojść do marnotrawstwa energii w wyniku nieprawidłowego wykorzystania lub złych nawyków. Ważne jest stosowanie skutecznych praktyk oszczędzających energię, takich jak regularna konserwacja, renowacja i okresowe monitorowanie instalacji wytwarzających i zużywających energię; kluczowe znaczenie mają też wytyczne dla użytkowników i mieszkańców budynków. Należy podkreślić znaczenie wymiany praktycznych przykładów z tej dziedziny między państwami UE.
54. Zaleca państwom członkowskim, a szczególnie władzom lokalnym i regionalnym, przyjęcie programów mających na celu zmniejszenie zużycia energii w budynkach publicznych. Programy te powinny obejmować nie tylko instalacje energetyczne, lecz również metodologię pozwalającą włączyć użytkowników budynków w działania służące oszczędności energii i efektywności energetycznej.
55. Uważa, że scentralizowane metody ogrzewania na obszarach zabudowanych, takie jak ogrzewanie lokalne oraz kogeneracja (CHP), są wydajne energetycznie i należy je zalecać ze względu na jakość powietrza. System chłodzenia lokalnego jest najbardziej wydajną energetycznie metodą chłodzenia, wykorzystującą np. niższe temperatury wód. Chłodzenie lokalne pozwala znacznie zaoszczędzić energię elektryczną w porównaniu z oddzielnymi systemami chłodzenia dla budynków i lokali. Ważne jest, by wymogi w odniesieniu do budynków charakteryzujących się prawie zerowym poziomem zużycia energii określać w taki sposób, by nie dyskryminowały wspólnych systemów zaopatrzenia w energię.
56. Odnotowuje, że odnawialny surowiec drzewny i przetworzone produkty drewniane mogą zastąpić beton i stal, których produkcja wymaga znacznej ilości energii, a także nieodnawialne zasoby naturalne, takie jak żwir i węgiel. Wykorzystanie drewna do budowy zapewnia długie pochłanianie dwutlenku węgla i wiąże się z niskimi emisjami w cyklu życia.
57. Wskazuje, że transport odpowiada za prawie 20 % emisji gazów cieplarnianych w państwach członkowskich, z czego 60 % pochodzi z pojazdów prywatnych. Dzięki wnioskowi Komisji w sprawie dyrektywy o alternatywnych układach napędowych dostępny stanie się szeroki wybór paliw dla transportu drogowego. Nie jest jeszcze pewne, jakie potencjalne technologie okażą się skuteczne i możliwe do wprowadzenia na rynek w poszczególnych państwach członkowskich. Władze lokalne i regionalne mogą wprowadzić wymóg stosowania paliw niskoemisyjnych w transporcie publicznym.
58. Przypomina, że coraz większą wagę przypisuje się zrównoważonemu zagospodarowaniu przestrzennemu, które uwzględniałoby czynniki bioklimatyczne w dobie zmiany klimatu w odniesieniu do zużycia energii na terenach zamieszkałych, natężenia ruchu drogowego, a także jakości życia obywateli.
59. Podkreśla, że oprócz rozwoju paliw niskoemisyjnych, alternatywnych układów napędowych i ponownej oceny wykorzystania środków transportu publicznego trzeba się głębiej zastanowić nad rozwiązaniami urbanistycznymi, gospodarczymi i społecznymi, które wiązałyby się ze zmniejszeniem ruchu (administracją elektroniczną, telepracą) i ze zmianą zachowań obywateli (wspólnym korzystaniem z samochodów, dobrowolnymi ograniczeniami).
60. Przypomina, że w zakresie produkcji i dystrybucji energii, a także transportu publicznego konieczne byłoby większe skupienie się na modelach opartych na uczestnictwie, by zwiększyć akceptację społeczeństwa i szybkość zmian modeli konsumpcji.
61. Zwraca uwagę na potrzebę stałego rozwoju inteligentnych sieci i wzrost znaczenia koncepcji zaopatrzenia w energię na odległość, by zagwarantować kontrolowaną i wydajną dystrybucję energii elektrycznej, ciepła i chłodzenia.

Bruksela, 30 stycznia 2014 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO